

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 280 с.
2. Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Київ: Республіканська рада ЕХБ України, 1990.
3. Бронте Ш. Джейн Ейр. Київ: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1971. 462 с.
4. Етимологічний словник української мови: В 7 томах. Том 1. Київ: Наукова думка, 1982. 632 с.
5. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: онтологія людини. Київ: Абрис, 1995. 336 с.
6. Роздобудько Ірен. Ранковий прибиральник. Київ: Нора-Друк, 2015. 158 с.
7. Сковорода Г. Боротьба архистратига Михаїла с сатаною про це: легко бути добрим. *Г. Сковорода. Твори: У 2 т. Т. 2: Трактати, Діалоги. Притчі. Переклади. Листи.* Київ: АТ «Обереги», 1994. С. 61–87.
8. Сковорода Г. Розмова, названа Алфавіт, або Буквар миру. *Г. Сковорода. Твори: У 2 т. Т. 1.* Київ: АТ «Обереги», 1994. С. 413–463.

Антоніна ЯРУЧИК

*Кандидат філософських наук, старший викладач Волинського національного університету імені Лесі Українки
Луцьк, Україна
A_Yaruchuk@ukr.net*

ЦІННОСТІ ЯК ОСОБЛИВИЙ СВІТ БУТТЯ ЛЮДИНИ

Триває війна... Більше року ми щодня чуємо ці страшні слова із засобів масової інформації. Пророчими, на жаль, стали слова Сергія Кримського: «Людство зазирнуло в такі безодні зла, які змінили наше уявлення про Бога, людину, історію. Страждання людини виявилися більш трагічними, ніж страждання Бога» [2, с. 91]. Чому ж це уже вкотре стається на нашій землі, адже, як засвідчують науковці-археологи, ідеї ненасильництва були властиві ще трипільській цивілізації, єдиній культурі, яка не знала меча.

Як зазначає переважна більшість філософів, найвищою цінністю є життя людини, адже завдяки життю ми отримуємо задоволення та насолоду від любові, спілкування, творчості, досягнення успіхів тощо. Так Роман Арцишевський підкреслює, що про цінність життя влучно висловився письменник Василь Биков, який писав, що життя є єдиною реальною цінністю людини, а у досконалому людському суспільстві воно стане міркою та ціною усього, стане категорією-абсолютом [1, с. 133]. Беззаперечно, що для кожної людини її життя є одне і неповторне, тому його цінність є абсолютною, яку ніщо не може перевершити.

Реалії сьогодення ще раз показали, що право українського народу на життя знову жорстоко порушено задля здійснення егоїстичних задумів

сусідів-завойовників. Егоїзм – це бажання усього для себе, це антагонізм до всього іншого. Еріху Фромму належить такий вислів: «Жадібність і мир взаємно виключають одне одне» [4, с. 18]. Так, саме жадібність росіян постійно штовхає їх до усе нових завоювань. Нездатність визначити для себе, що є пріоритетом (бути чи володіти), свідчить про порушення психіки людини та стану того соціокультурного середовища у якому вона перебуває. Звідси і божевільний заклик: «Можемо повторити».

Якщо узагальнювати розуміння цінностей, то можна визначити цінність як таку, що вказує на її культурну, соціальну чи особистісну значущість. У загальній концепції світоглядних цінностей можна виокремити сенс життя, волю, гідність, добро, красу, істину, справедливість тощо. Це позачасові цінності, які впливають на соціалізацію особистості. Наприклад, якщо людина сповідує ідею справедливості, то вона ніколи не буде використовувати для досягнення своїх цілей несправедливі засоби, це є для неї неприйнятним. Прагнення нашої нації до свободи несумісне із загарбницькими, так званими, «благородними» на думку завойовників цілями.

Наш народ платить непомірно високу ціну, відвойовуючи право на життя у незалежній країні. Бути вільними, жити у мирі на своїй землі – наразі це мрія кожного національно свідомого українця. Воля і мир – це високі цілі, про які писав ще Тарас Шевченко: «І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люде на землі» [5, с.630].

Ніякі цінності-цілі не можуть бути здійсненими без цінностей-засобів. Цінності засоби можуть бути різні: духовні, матеріальні, економічні, екологічні, соціально-політичні. Наразі маємо визнати, що лише світоглядна культура українців у поєднанні з бойовим духом та військовою міццю допоможе вистояти у цій ненависницькій війні та отримати таку бажану Перемогу.

Перебудова світоустрою на засадах свободи, демократії, гідності, а також самобутності кожної нації та права людини на утвердження індивідуальності дасть шанс людству подолати наслідки глибокої цивілізаційної кризи. Україна як незалежна держава має вистояти, завершивши так зване «коло сорокарічних блукань» у пошуку своєї національної ідентичності. Від кожного із нас залежить успішне здійснення високої мрії Василя Симоненка бачити у кожній людині неповторну особистість: «І тільки тих поважають мільйони, хто поважає мільйони «я» [3, с. 15].

ЛІТЕРАТУРА

1. Арцишевський р. А. Філософська антропологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Ч. 2. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2011. С. 133.
2. Кримський С. Б. Про софійність, правду, смисли людського буття: зб. наук.-публ. і філософ. ст. Київ : б.в., 2010. С. 91.
3. Симоненко В. Ти знаєш, що ти людина: вибрані твори. Київ : Знання, 2018. С.15.
4. Фромм Е. Мати чи бути? Київ : Український письменник, 210. С.18.
5. Шевченко Т. Г. Кобзар. Повна ілюстрована збірка. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2009. С. 630.

Надія СЕНЬОВСЬКА

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
irp56@tntu.edu.ua

Ірина НЕСТАЙКО

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
nestajko_irena@ukr.net

ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО ГЕРОЇЧНОГО ЕПОСУ

Війна в Україні, спровокована російським агресором, триває вже 9 років. Після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р. велика частина прихильників «какая разница» нарешті усвідомили важливість української самоідентифікації. Не в останню чергу вона проявляється через цінності окремих громадян та цілої нації загалом, котрі виражаються та фіксуються у різний спосіб. Зокрема, в сучасному героїчному епосі.

Героїчний епос відображає неймовірні вчинки героїв – улюбленців народу. «Героїчний народний епос – збірна назва фольклорних творів різних жанрів (колядки, думи, історичні (козацькі, гайдамацькі, опришківські, стрілецькі, повстанські та ін.) пісні, казки, легенди, перекази), в яких відображена воля, завзяття народу у боротьбі з ворогом, злом, кривдою, соціальним і національно-релігійним гнітом, прославляються розум, сила, мужність воїнів, богатирів, народних месників» [2]. Природно, що російсько-українська війна спричинила появу нового «витку спіралі» нашого героїчного епосу. Він реалізується в різних